

Bruxelles, 14.10.2020.
COM(2020) 667 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

**Strategija održivosti u području kemikalija
Prelazak na netoksični okoliš**

{SWD(2020) 225 final} - {SWD(2020) 247 final} - {SWD(2020) 248 final} -
{SWD(2020) 249 final} - {SWD(2020) 250 final} - {SWD(2020) 251 final}

1. ODRŽIVE KEMIKALIJE ZA ZELENU I DIGITALNU TRANZICIJU

S pomoću svoje nove strategije rasta, europskog zelenog plana¹, EU želi do 2050. postati održivo, klimatski neutralno i kružno gospodarstvo. Cilj mu je i bolja zaštita ljudskog zdravlja i okoliša kao dio ambicioznog pristupa borbi protiv onečišćenja iz svih izvora i prelasku na netoksični okoliš. **U svakodnevnom smo životu okruženi kemikalijama; one su važne za većinu naših aktivnosti** jer se nalaze u gotovo svakom uređaju kojim se koristimo da bismo bolje živjeli, štitili svoje zdravlje i sigurnost te s pomoću inovacija odgovorili na nove izazove. Kemikalije su i sastavni elementi niskougljičnih, energetske i resursno učinkovite tehnologije, materijala i proizvoda s nultom stopom onečišćenja. Za oblikovanje novih rješenja i pomoć **zelenoj i digitalnoj tranziciji našega gospodarstva i društva** bitno je da se povećaju ulaganja u kemijsku industriju i njezini inovativni kapaciteti kako bi kemikalije bile sigurne i održive.

Kemikalije s opasnim svojstvima štetne su i za zdravlje ljudi i za okoliš. Iako nisu sve opasne kemikalije jednako opasne, neke izazivaju rak, utječu na imunosni, dišni, endokrini, reproduktivni i kardiovaskularni sustav, slabe čovjekovu otpornost i sposobnost reagiranja na cjepiva² te povećavaju podložnost bolestima³.

Stoga je izloženost tim štetnim kemikalijama prijetnja ljudskom zdravlju. Osim toga, kemijsko onečišćenje znatno ugrožava Zemlju⁴ te pogoršava planetarne krize kao što su klimatske promjene, narušavanje ekosustava i gubitak bioraznolikosti⁵. Nove kemikalije i materijali moraju biti inherentno sigurni i održivi, od proizvodnje do kraja životnog vijeka, a novi proizvodni procesi i tehnologije moraju omogućiti klimatsku neutralnost kemijske industrije na.

EU već ima jedan od najsveobuhvatnijih i najstrožih regulatornih okvira za kemikalije, koji počiva na najnaprednijoj svjetskoj bazi znanja. Taj regulatorni okvir sve češće služi kao model za sigurnosne standarde diljem svijeta⁶. EU je nedvojbeno uspješan u stvaranju funkcionalnog unutarnjeg tržišta za kemikalije, smanjenju rizika koji za ljude i okoliš predstavljaju određene opasne kemikalije (primjerice karcinogene tvari⁷ i teški metali⁸) te u stvaranju predvidljivog zakonodavnog okvira u kojem poduzeća mogu poslovati.

¹ [COM\(2019\) 640](#).

² Tvari kao što su PFOS i PFOA povezuju se sa smanjenjem imunološkog odgovora na cijepljenje; EFSA, [Scientific opinion on PFAS](#) (Znanstveno mišljenje o PFAS-ima).

³ [Linking pollution and infectious disease](#) (Povezivanje onečišćenja i zaraznih bolesti), C&en, 2019.; [Environmental toxins impair immune system over multiple generations](#) (Toksini iz okoliša narušavaju imunosni sustav više generacija), Science Daily, 2. listopada 2019.

⁴ Rockström, J. et al., *Planetary Boundaries: Exploring the Safe Operating Space for Humanity* (Granice planeta: istraživanje sigurnog prostora djelovanja za čovječanstvo), *Ecology and Society*, 2009.

⁵ Npr. negativni učinak na oprašivače, kukce, vodne ekosustave i populacije ptica.

⁶ Bradford, A., *The Brussels effect* (Briselski efekt), 2020.

⁷ Procjenjuje se da je u posljednjih 20 godina u EU-u spriječen milijun novih slučajeva raka; [SWD\(2019\) 199](#).

⁸ Među kojima su živa, kadmij i arsen, [SWD\(2019\) 199](#).

Podaci o kemikalijama, kemijskoj industriji⁹ i zakonodavstvu o kemikalijama

- U svijetu je 2018. prodano kemikalija u vrijednosti 3 347 milijardi EUR, a Europa je bila drugi najveći proizvođač (16,9 % prodaje), iako se u posljednjih 20 godina taj udio prepolovio, a prognoze predviđaju da će do 2030. pasti s drugog na treće mjesto.
- Proizvodnja kemikalija po snazi je četvrta industrija EU-a i čini je 30 000 poduzeća, od kojih je 95 % malih i srednjih, izravno zapošljava oko 1,2 milijuna ljudi, a neizravno 3,6 milijuna.
- EU ima sveobuhvatan okvir koji se sastoji od 40-ak zakonodavnih instrumenata, među kojima su Uredba o registraciji, evaluaciji, autorizaciji i ograničavanju kemikalija (REACH)¹⁰, Uredba o razvrstavanju, označivanju i pakiranju opasnih tvari (CLP)¹¹, propisi o sigurnosti igračaka, kozmetike, biocida, sredstava za zaštitu bilja, hrane, o karcinogenim tvarima na radnom mjestu, propisi o zaštiti okoliša i mnogi drugi.
- Studije biomonitoringa ljudi u EU-u upućuju na sve veći broj opasnih kemikalija u ljudskoj krvi i tkivima, uključujući određene pesticide, biocide, farmaceutske proizvode, teške metale, plastifikatore i usporivače gorenja¹². Kombinirana prenatalna izloženost brojnim kemikalijama dovodi do smanjenog rasta fetusa i nižih stopa nataliteta¹³.
- U Europi je 84 % građana zabrinuto zbog utjecaja kemikalija iz svakodnevnih proizvoda na zdravlje, a 90 % zbog njihova utjecaja na okoliš¹⁴.

No za razvoj i upotrebu održivih kemikalija koje omogućuju zelenu i digitalnu tranziciju te za zaštitu okoliša i zdravlja ljudi, posebno ranjivih skupina¹⁵, **nužno je intenzivirati inovacije za zelenu tranziciju kemijske industrije i njezinih lanaca vrijednosti te unaprijediti postojeće politike EU-a o kemikalijama i brže i djelotvornije odgovarati na probleme povezane s opasnim kemikalijama**. To znači da upotreba svih kemikalija mora biti sigurnija i održivija, kemikalije s kroničnim djelovanjem na ljudsko zdravlje i okoliš – zabrinjavajuće tvari¹⁶ – treba sve manje upotrebljavati i što češće im nalaziti zamjenu, a najopasnije tvari postupno ukidati ako nisu nužne, posebno u proizvodima široke potrošnje.

Dosljednijim, predvidivijim i snažnijim regulatornim okvirom, u kombinaciji s neregulatornim poticajima, potaknut će se potrebne inovacije, postići veća zaštita i istodobno povećati konkurentnost europske kemijske industrije i njezinih lanaca vrijednosti. Kako bi se

⁹ CEFIC, [Facts and Figures Report](#) (Izvešće o činjenicama i brojkama), 2020.

¹⁰ Uredba (EZ) br. 1907/2006 o registraciji, evaluaciji, autorizaciji i ograničavanju kemikalija, SL L 396, 30.12.2006.

¹¹ Uredba (EZ) br. 1272/2008 o razvrstavanju, označivanju i pakiranju tvari i smjesa, SL L 353, 31.12.2008.

¹² Europska komisija, [Study for the Strategy for the Non-Toxic Environment](#) (Studija za izradu strategije za netoksični okoliš), str. 123.

¹³ Ibid.

¹⁴ Eurostat, [Eurobarometar](#), 2020.

¹⁵ U području primjene ove strategije ranjivim se skupinama smatraju one skupine koje su osjetljivije na izloženost kemikalijama jer iz različitih razloga imaju višu osjetljivost ili niži prag kad je riječ o učinku na zdravlje, izloženije su ili je vjerojatnije da će biti izložene, ili imaju smanjenu sposobnost da se zaštite. U ranjivim su skupinama u pravilu trudnice i dojilje, nerođena djeca, dojenčad i djeca, starije osobe te osobe koje rade ili stanuju na mjestima s visokim stupnjem izloženosti i/ili dugotrajnom izloženosti kemikalijama.

¹⁶ U kontekstu ove strategije i s njome povezanih mjera, prvenstveno onih koje se odnose na kružno gospodarstvo, to su tvari s kroničnim učinkom na ljudsko zdravlje ili okoliš (popis predloženih tvari u Uredbi REACH i Prilog VI. Uredbi CLP), te tvari koje otežavaju recikliranje sigurnih i kvalitetnih sekundarnih sirovina

osigurati ravnopravni uvjeti subjektima iz EU-a i onima iz zemalja izvan EU-a, EU mora i interno i na granicama zajamčiti **potpunu primjenu** svojih propisa o kemikalijama i poticati njihovu primjenu kao zlatnog standarda u cijelom svijetu, što je u skladu s našim međunarodnim obvezama.

Zbog **pandemije bolesti COVID-19** porasla je potreba za zaštitom ljudskog zdravlja i zdravlja planeta, a postalo nam je i jasno da neke važne kemikalije, primjerice one potrebne za proizvodnju farmaceutskih proizvoda, imaju sve složenije i globaliziranije lance proizvodnje i opskrbe. EU mora **otpornim lancima vrijednosti** ojačati svoju **otvorenu stratešku autonomiju** i diversificirati održivu nabavu kemikalija bitnih za naše zdravlje i za postizanje klimatski neutralnog i kružnog gospodarstva.

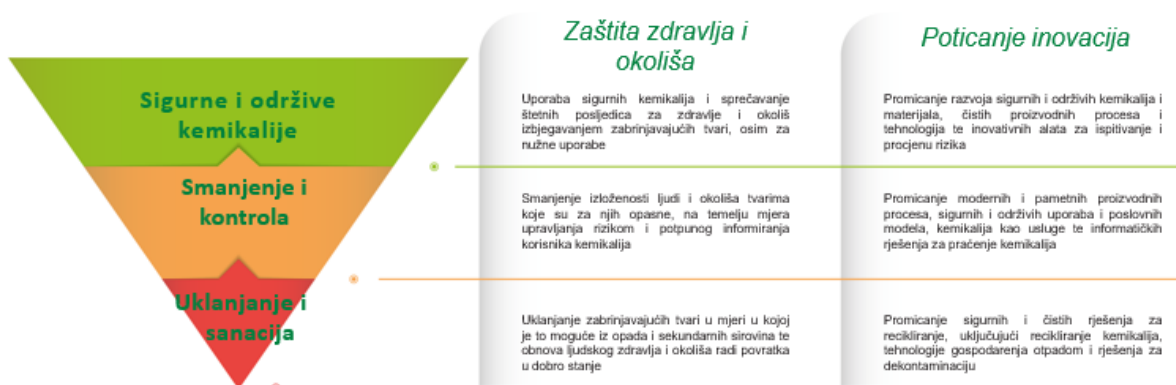
U ovoj se strategiji ističu područja u kojima Komisija, u **bliskoj suradnji s dionicima**, želi ostvariti veći napredak kako bi se ti ciljevi prilagodili u okviru rigoroznih postupaka procjene učinka na temelju već prikupljenih brojnih dokaza učinkovitosti postojećih propisa¹⁷. Kako bi u dijalogu s dionicima ostvarila ciljeve strategije, Komisija će na **okruglom stolu na visokoj razini** raspravljati s predstavnicima industrije, među ostalima i malih i srednjih poduzeća, te znanosti i civilnog društva. Planira se da ti razgovori za okruglim stolom budu prvenstveno usmjereni na poboljšanje učinkovitosti i djelotvornosti propisa o kemikalijama te jačanje razvoja i upotrebe inovativnih sigurnih i održivih kemikalija u svim sektorima.

2. NETOKSIČNI OKOLIŠ: NOVA DUGOROČNA VIZIJA POLITIKE EU-A O KEMIKAJIJAMA

Gotovo 20 godina nakon prvog strateškog pristupa upravljanju kemikalijama u Europi¹⁸ došlo je vrijeme da se utvrdi **nova dugoročna vizija politike EU-a o kemikalijama**. U skladu s europskim zelenim planom, ta strategija teži netoksičnom okolišu u kojem se **kemikalije proizvode i upotrebljavaju tako da imaju što veću korist za društvo, među ostalim i za ostvarenje zelene i digitalne tranzicije, a da se istovremeno izbjegnu štetni učinci** na planet i na sadašnje i buduće naraštaje. Želi se postići da industrija EU-a bude **globalno konkurentna** u proizvodnji i upotrebi **sigurnih i održivih kemikalija**. Strategijom se predlažu jasan plan i vremenski okvir za preobrazbu industrije s ciljem privlačenja ulaganja u sigurne i održive proizvode i metode proizvodnje.

¹⁷ Među ostalim i nedavnim provjerama primjerenosti i evaluacijama EU-ovih propisa o kemikalijama.

¹⁸ [COM\(2001\) 88](#).

Slika: Netoksična hijerarhija – nova hijerarhija u upravljanju kemikalijama

Ovom se strategijom utvrđuje put prema provedbi te vizije, i to provedbom mjera za potporu inovacijama za sigurne i održive kemikalije, bolju zaštitu ljudskog zdravlja i okoliša, pojednostavnjenje i jačanje pravnog okvira za kemikalije, izgradnju sveobuhvatne baze znanja za donošenje utemeljenih politika te pružanje primjera dobrog upravljanja kemikalijama na svjetskoj razini.

2.1. Inovacijama do sigurnih i održivih kemikalija u EU-u

Prelazak na kemikalije koje su **predviđene da budu sigurne i održive** hitno je potreban društvu, velika je prilika za gospodarstvo, a i važan je čimbenik u oporavku EU-a od krize uzrokovane bolešću COVID-19. S obzirom na kretanja u globalnoj proizvodnji kemikalija, ovo je prilika da kemijska industrija EU-a ponovno postane konkurentna tako da nastavi razvijati sigurne i održive kemikalije i u sve sektore uvede održiva rješenja, npr. za građevinske materijale, tekstile, niskougličnu mobilnost, baterije, vjetroturbine i obnovljive izvore energije. Komisijin prijedlog instrumenta Next Generation EU i njegova mehanizma za oporavak i otpornost omogućuje državama članicama da ulažu u projekte koji potiču zelenu i digitalnu tranziciju industrije EU-a, uključujući i kemijski sektor, te jačaju konkurentnost održive industrije EU-a. Tijekom prelaska na održive kemikalije vodit će se računa i o socioekonomskim posljedicama, uključujući posljedice na zaposlenost u određenim regijama i sektorima te za određene radnike.

2.1.1. Promicanje kemikalija predviđenih da budu sigurne i održive

Europa ima najnaprednija poduzeća i znanstvene i tehničke kapacitete da bude predvodnica u prelasku na **pristup¹⁹ prema kojem su kemikalije predviđene da budu sigurne i održive**. Regulatorne i tržišne inicijative već su uglavnom uspostavljene, ali zamjena većine štetnih tvari ne odvija se očekivanim tempom²⁰, a predvodnici i dalje nailaze na velike gospodarske i

¹⁹U ovoj se fazi pristup kemikalijama tako da budu predviđene da budu sigurne i održive može definirati kao predtržišni pristup kemikalijama usmjeren na pružanje funkcije (ili usluge) uz izbjegavanje količina i kemijskih svojstava koji mogu biti štetni za zdravlje ljudi ili okoliš, posebno skupina kemikalija koje su vjerojatno (eko)toksične, postojeane, bioakumulativne ili mobilne. Opću bi održivost trebalo osigurati smanjenjem ekološkog otiska kemikalija, osobito u odnosu na klimatske promjene, iskorištavanje resursa, ekosustave i bioraznolikost iz perspektive životnog ciklusa.

²⁰ Eurostat, [Chemicals production and consumption statistics](#), (Statistički podaci o proizvodnji i potrošnji kemikalija), 2020.

tehničke prepreke²¹. Za taj prelazak potrebna je **snažnija politička i financijska potpora**, savjeti i pomoć, posebno za MSP-ove, te zajednički rad svih tijela, poduzeća, ulagača i istraživača.

Potrebno je regulatornim instrumentima²² **poticati i nagrađivati** proizvodnju i upotrebu sigurnih i održivih kemikalija. Posebno je važno industriju poticati na inovativnost kako bi se zamijenilo što više zabrinjavajućih tvari²³. Za ljudsko zdravlje i za okoliš, kao i za ostvarenje čistog kružnog gospodarstva, važan je prelazak na kemikalije predviđene da budu sigurne i održive, uključujući i održive biokemikalije²⁴, te ulaganje u traženje alternativa zabrinjavajućim tvarima.

SIGURNOST I ODRŽIVOST

Komisija će:

- razvijati **kriterije na razini EU-a za kemikalije predviđene da budu sigurne i održive**,
- uspostaviti **mrežu potpore na razini EU-a za pristup „predviđeno da bude sigurno i održivo”** kako bi potaknula suradnju i razmjenu informacija među sektorima i u lancu vrijednosti te dala stručno tehničko mišljenje o alternativama,
- financijskom potporom²⁵ osigurati **razvoj, komercijalizaciju, uvođenje i prihvaćanje tvari, materijala i proizvoda predviđenih da budu sigurni i održivi**, osobito za MSP-ove, u okviru programa Obzor Europa, kohezijske politike, programa LIFE, drugih relevantnih instrumenata EU-a za financiranje i ulaganja te javno-privatnih partnerstava,
- analizirati i umanjiti nedostatak i neprilagođenost **vještina povezanih s pristupom „predviđeno da bude sigurno i održivo”** te osigurati odgovarajuće vještine na svim razinama: u strukovnom i tercijarnom obrazovanju, u području istraživanja, u industriji i među zakonodavcima,
- u bliskoj suradnji s dionicima utvrditi **ključne pokazatelje uspješnosti** za mjerenje industrijske tranzicije prema proizvodnji sigurnih i održivih kemikalija,
- pobrinuti se da **propisi o industrijskim emisijama** potiču upotrebu sigurnijih kemikalija u industriji EU-a tako što će se zahtijevati procjena rizika na lokaciji i ograničavati upotreba posebno zabrinjavajućih tvari.

2.1.2. Sigurni proizvodi i ciklusi netoksičnih materijala

U čistom kružnom gospodarstvu važno je poticati proizvodnju i korištenje **sekundarnih sirovina** i pobrinuti se da i primarni i sekundarni materijali i proizvodi uvijek budu sigurni.

²¹ Wood and Lowell Center for Sustainable Production, *Report for the European Commission „Chemicals innovation action agenda”*, (Centar za održivu proizvodnju Wood and Lowell, Izvješće za Europsku komisiju „Akcijski plan za inovacije u području kemikalija”, 2019.

²² U okviru Uredbe REACH, u skladu s preispitivanjem uredbe REACH, [COM\(2018\) 0116, mjera 5.](#), te ostali propisi kao što su Uredba o znaku za okoliš, Direktiva o ekološkom dizajnu i Direktiva o industrijskim emisijama.

²³ Vidjeti napomenu 16.

²⁴ U skladu s strategijom za biogospodarstvo, COM(2018) 673, ekološku održivost biokemikalija trebalo bi dokazati iz perspektive cijelog životnog ciklusa.

²⁵ Mora biti u skladu s pravilima o državnim potporama.

Nedavno donesen akcijski plan za kružno gospodarstvo²⁶ pokazao je da je za to potrebna kombinacija mjera: na početku proizvodnog lanca kako bi proizvodi bili sigurni i održivi, i na kraju lanca kako bi se povećala sigurnost recikliranih materijala i proizvoda i povjerenje u njih. Međutim, niz problema usporava stvaranje funkcionalnog tržišta sekundarnih sirovina i prelazak na sigurnije materijale i proizvode, a najviše **nedostatak odgovarajućih informacija o kemijskom sadržaju** proizvoda²⁷. Stoga potrošači, subjekti u lancu vrijednosti i subjekti u području gospodarenja otpadom ne mogu donijeti utemeljene odluke.

Da bi se prešlo na cikluse netoksičnih materijala i čisto recikliranje te da bi oznaka „**reciklirano u EU-u**” postala mjerilo u cijelom svijetu, nužno je količinu **zabrinjavajućih tvari u proizvodima i recikliranim materijalima** svesti na najmanju moguću mjeru. U načelu bi se za neobrađene i reciklirane materijale trebale primjenjivati iste granične vrijednosti u pogledu opasnih tvari. Međutim, zbog nekih iznimnih okolnosti može biti potrebno odstupiti od tog načela. Na primjer, ako je upotreba recikliranog materijala ograničena na jasno definirane primjene bez negativnog utjecaja na zdravlje potrošača ni na okoliš ili ako je upotreba recikliranog materijala u usporedbi s neobrađenim materijalom opravdana na temelju analize pojedinačnog slučaja.

Regulatorne mjere moraju biti povezane s povećanim ulaganjima u **inovativne tehnologije** za rješavanje problema prisutnosti **tvari koje su se nekad koristile u tokovima otpada**, što bi pak moglo omogućiti recikliranje više otpada²⁸. To je posebno važno za određene vrste plastike i tekstila. U tu će se svrhu morati razviti održive inovacije i tehnologije. U tome bi ulogu mogle imati i tehnologije poput kemijskog recikliranja, ali samo budu li imale ukupno pozitivnu ekološku i klimatsku učinkovitost iz perspektive cijelog životnog ciklusa.

CIKLUSI NETOKSIČNIH MATERIJALA

Komisija će:

- smanjiti **prisutnost zabrinjavajućih tvari u proizvodima** uvođenjem uvjeta koje treba ispuniti, među ostalim u okviru inicijative politike za održive proizvode, a prednost će dati kategorijama proizvoda koji utječu na ranjive skupine stanovništva i onima s najvećim potencijalom za kružnost, kao što su tekstil, ambalaža (uključujući ambalažu prehrambenih proizvoda), pokućstvo, elektronika i IKT, građevinarstvo i zgrade,
- osigurati dostupnost **informacija o kemijskom sadržaju i sigurnoj uporabi** uvođenjem zahtjeva obavješćivanja u okviru inicijative politike za održive proizvode i praćenjem prisutnosti zabrinjavajućih tvari tijekom životnog ciklusa materijala i proizvoda²⁹,
- pobrinuti se da **autorizacije i odstupanja** od ograničenja za reciklirane materijale u

²⁶ [COM\(2020\) 98](#).

²⁷ [COM\(2018\) 32](#).

²⁸ Ibid.

²⁹ Konkretno, na temelju ECHA-ine baze podataka SCIP, tekući rad na preispitivanju Uredbe REACH (mjera 3.), [COM\(2018\) 0116](#) i razvoj putovnica za proizvode.

okviru Uredbe REACH budu iznimna i opravdana,

- poticati **ulaganja u održive inovacije**³⁰ kojima se može dekontaminirati tokove otpada, povećati sigurno recikliranje i smanjiti izvoz otpada, posebno plastike i tekstila,
- razviti **metodologiju procjene kemijskog rizika** koja uzima u obzir cijeli životni ciklus tvari, materijala i proizvoda.

³⁰Uzimajući u obzir relevantna pravila o državnim potporama.

2.1.3. Ekologizacija i digitalizacija proizvodnje kemikalija

Proizvodnja kemikalija jedan je od sektora koji najviše onečišćuju i troše energiju i resurse, a usko je integriran i s ostalim sektorima i procesima koji su veliki potrošači energije. Iako je europska kemijska industrija već ulagala u poboljšanje proizvodnih postrojenja, zelena i digitalna tranzicija i dalje zahtijeva velika ulaganja u taj sektor³¹. **Novi i čišći industrijski procesi i tehnologije** smanjili bi ekološki otisak i troškove proizvodnje kemikalija, poboljšali spremnost tržišta i stvorili nova tržišta za europsku održivu kemijsku industriju.

Energetska učinkovitost mora biti prioritet u skladu s ambicijama iz europskog zelenog plana, a goriva poput vodika iz obnovljivih izvora i održivo proizvedenog biometana mogla bi imati odlučujuću ulogu za održivost izvora energije³². **Digitalne tehnologije**, kao što su internet stvari, velike količine podataka (eng. *big data*), umjetna inteligencija, pametni senzori i robotika, također mogu imati važnu ulogu u ekologizaciji proizvodnih procesa. Osim toga, **kemijske inovacije** mogu u sve sektore unijeti održiva rješenja i smanjiti ukupni ekološki otisak proizvodnih procesa.

Uz tehnologiju, i **inovacije u poslovnim modelima** mogu biti važan pokretač zelene tranzicije industrije koja proizvodi i upotrebljava kemikalije. Trebalo bi istražiti i poticati mogućnosti prelaska s tradicionalne proizvodnje i upotrebe kemikalija na **kemikalije kao uslugu**³³. Takvim inovacijama moglo bi se optimizirati korištenje stručnog znanja, osigurati učinkovitost resursa tijekom cijelog životnog ciklusa, te potaknuti lokalizirane inovacije i sudjelovanje MSP-ova. To će poduprijeti EU-ova taksonomija održivog financiranja³⁴ kako bi se sredstva usmjeravala prema proizvodnji i upotrebi ekološki održivih kemikalija.

INOVACIJE U INDUSTRIJSKOJ PROIZVODNJI

Komisija će financijskim instrumentima te istraživačkim i inovacijskim programima³⁵ poticati:

- istraživanje i razvoj **naprednih materijala** za primjenu u sektorima energetike, građevinarstva, mobilnosti, zdravlja, poljoprivrede i elektronike, radi zelene i digitalne tranzicije,
- istraživanje, razvoj i uvođenje **niskougličnih kemijskih procesa i postupaka proizvodnje materijala s niskim utjecajem na okoliš**,
- istraživanje i razvoj **inovativnih poslovnih modela**, primjerice. poslovnog modela koji će se temeljiti na rezultatima kako bi se kemikalije i drugi resursi učinkovitije upotrebljavali, a otpad i emisije maksimalno smanjili,

³¹ EEA, [Industrial pollution in Europe](#) (Industrijsko onečišćenje u Europi); [State of the environment and outlook report](#) (Izvešće o okolišu – stanje i izgledi), 2020.

³² U strategiji za vodik za klimatski neutralnu Europu naglašava se potreba za mjerama potpore na strani potražnje i za uvođenjem vodika iz obnovljivih izvora u određene sektore krajnje potrošnje kao što je kemijski sektor. Takve kvote ili minimalni udjeli mogli bi se razmotriti i za druga goriva iz obnovljivih izvora, primjerice biometan. [COM\(2020\) 301](#).

³³ Pristup „kemikalije kao usluga” uključuje najam kemikalija i najam usluga kao što su logistika, razvoj posebnih kemijskih procesa i primjena te gospodarenje otpadom.

³⁴ Uredba (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088. Komisija će delegiranim aktima utvrditi kriterije za tehničku procjenu toga kako se i kada gospodarska aktivnost može smatrati ekološki održivom.

³⁵ Europski strukturni i investicijski fondovi, mehanizam za pravednu tranziciju, InvestEU, instrument za strateška ulaganja, React-EU, Obzor Europa i program Digitalna Europa.

- **prekvalificiranje i usavršavanje radne snage** koja sudjeluje u proizvodnji i upotrebi kemikalija kako bi se provela zelena i digitalna tranzicija,
- **dostupnost rizičnog financiranja**, osobito za MSP-ove i novoosnovana poduzeća,
- razvoj i uvođenje infrastrukture za **uporabu, prijenos i pohranu električne energije** iz obnovljivih/ugljično neutralnih izvora za proizvodnju kemikalija,
- povećanje **stope uvođenja dostupnih tehnologija** za potrebe proizvodnje, kao što su internet stvari, velike količine podataka, umjetna inteligencija, automatizacija, pametni senzori i robotika.

2.1.4. Jačanje otvorene strateške autonomije EU-a

Proteklih desetljeća lanci proizvodnje i opskrbe za **neke važne kemikalije**, npr. sirovine, međuproizvode i aktivne farmaceutske sastojke, postaju sve složeniji i globaliziraniji. Pandemija bolesti COVID-19 pokazala je kako postojanje **ograničenog broja dobavljača** nekih kemikalija važnih u društvu može biti riskantno, na primjer kad je riječ o dostupnosti lijekova i sposobnosti EU-a da **odgovori na zdravstvenu krizu**. Otpornost EU-a na poremećaje u opskrbi nije bitna samo kao jamstvo dostupnosti kemikalija sa zdravstvenom primjenom, nego i za postizanje općih **ciljeva održivosti iz europskog zelenog plana**, uključujući tehnologije za klimatsku neutralnost, kao što su baterije, vjetroturbine i fotonaponski sustavi, za kružna svojstva čistih materijala i za postizanje cilja nulte stope onečišćenja.

Da bi gospodarstvo i zdravstveni sustavi bili otporniji, potrebno je jačati kapacitete za proizvodnju kemikalija u EU-u, dovoljno diversificirati izvore opskrbe, bolje upravljati rizikom od poremećaja na svim razinama, stvarati strateške rezerve i zalihe te uspostaviti mehanizme koji će omogućiti neprekinutost opskrbnih lanaca u slučaju krize.

JACANJE OTVORENE STRATEŠKE AUTONOMIJE EU-a

Komisija će:

- u skladu sa zaključcima Europskog vijeća iz listopada 2020. i najavljenim ažuriranjem komunikacije o industrijskoj politici utvrditi **strateške slabosti** i predložiti mjere za njihovo ublažavanje,
- utvrditi **strateške lance vrijednosti**, posebno za tehnologiju i primjenu u zelenoj i digitalnoj tranziciji, u kojima su kemikalije važan element,
- surađivati s dionicima kako bi se unaprijedilo Unijino **strateško predviđanje u odnosu na kemikalije**,
- poticati **međuregionalnu suradnju duž održivih lanaca vrijednosti kemikalija** putem pametne specijalizacije³⁶ kako bi se ubrzao razvoj zajedničkih investicijskih projekata,
- jačati **otpornost i održivost opskrbe** EU-a kemikalijama s **važnom primjenom** u društvu, s pomoću EU-ovih mehanizama financiranja i ulaganja³⁷.

³⁶U okviru kohezijske politike EU-a [pametna specijalizacija](#) je lokalizirani pristup.

³⁷Npr. Europski strukturni i investicijski fondovi, mehanizam za pravednu tranziciju, europski fondovi za strateška ulaganja, ReactEU, Obzor Europa, podložno usklađenosti s primjenjivim pravilima o državnim potporama.

2.2. Snažniji pravni okvir EU-a za rješavanje gorućih pitanja povezanih s okolišem i zdravljem

Iako je pristup EU-a upravljanju kemikalijama učinkovit u pogledu smanjenja izloženosti ljudi i okoliša određenim problematičnim tvarima, aktualna i nova pitanja povezana sa zdravljem i okolišem zahtijevaju **jačanje pravnog okvira** kako bi se brzo odgovorilo na znanstvene spoznaje, a on postao dosljedniji, jednostavniji i predvidljiviji za sve dionike. Konkretno, **uredbe REACH i CLP** trebalo bi ojačati kao **temelj za regulaciju kemikalija** u EU-u te ih dopuniti **dosljednim pristupima za procjenu kemikalija i upravljanje njima** u postojećem sektorskom zakonodavstvu, posebno onom kojim se uređuju proizvodi široke potrošnje.

2.2.1. Zastita potrošača, ranjivih skupina i radnika od najštetnijih kemikalija

Potrošači su u velikoj mjeri izloženi kemikalijama prisutnima u proizvodima, od igračaka i proizvoda za njegu djece do materijala koji dolaze u dodir s hranom, kozmetike, namještaja i tekstila, a milijuni radnika diljem EU-a svakodnevno dolaze u dodir s potencijalno štetnim kemijskim sredstvima³⁸. Ranjive skupine stanovništva, kao što su djeca, trudnice ili starije osobe, posebno su osjetljive na kemikalije s određenim opasnim svojstvima³⁹.

Jedna od najvećih koristi za zdravlje koja je u proteklim desetljećima proizašla iz zakonodavstva EU-a o kemikalijama jest smanjenje izloženosti građana karcinogenim tvarima. To je moguće osobito zahvaljujući **preventivnom pristupu u cijelom zakonodavstvu**, odnosno „**općem pristupu upravljanju rizikom**”⁴⁰, što znači da su karcinogene tvari općenito zabranjene u većini proizvoda široke potrošnje i za uporabe kojima se izlažu ranjive skupine, a dopuštena su samo ograničena izuzeća pod uvjetima koji su jasno zakonski definirani. Takav preventivni pristup je **jednostavniji**, uglavnom **brži** i **jasno daje do znanja svim dionicima**, među ostalim tijelima za provedbu zakona, industriji i daljnjim korisnicima, kojim bi vrstama kemijskih tvari industrija trebala dati prioritet kad je riječ o **inovacijama**⁴¹.

Međutim, velika većina kemikalija u EU-u trenutačno se regulira na pojedinačnoj osnovi i za svaku pojedinu uporabu⁴². Brojni dokazi i zabrinutost građana opravdavaju to da za najštetnije kemikalije **opći pristup upravljanju rizikom postane zadana opcija, osobito za njihovu uporabu u proizvodima široke potrošnje**. To će se provoditi postupno. Komisija će prvo proširiti opći pristup upravljanju rizikom kako bi osigurala da proizvodi široke potrošnje ne sadržavaju kemikalije koje uzrokuju rak, genske mutacije, utječu na

³⁸ Direktive o sigurnosti i zdravlju na radu posebno su relevantne za kemikalije za koje se izloženost na radnom mjestu smatra glavnim rizikom.

³⁹ [SWD\(2019\) 199](#).

⁴⁰ U zakonodavnom okviru EU-a za kemikalije „opći pristup upravljanju rizikom” automatski pokreće unaprijed utvrđene mjere upravljanja rizikom (npr. zahtjevi u pogledu pakiranja, ograničenja, zabrane itd.) koje se temelje na opasnim svojstvima kemikalije i općenitim razmatranjima o izloženosti njima (npr. raširena uporaba, uporaba u proizvodima namijenjenima djeci, otežana kontrola izloženosti). Primjenjuje se u nizu zakonodavnih akata na temelju posebnih razmatranja (npr. obilježja opasnosti, ranjivost određenih skupina stanovništva, nekontrolirana ili široka izloženost). [SWD\(2019\) 199](#).

⁴¹ [SWD\(2019\) 199](#).

⁴² U „posebnim procjenama rizika” uzimaju se u obzir opasnost, uporaba tvari i povezani scenariji posebne izloženosti za ljude i okoliš, a na temelju njihovih ishoda pokreću se mjere upravljanja rizikom. [SWD\(2019\) 199](#).

reproduktivni ili endokrini sustav odnosno koje su postojane i bioakumulativne. Komisija će zatim odmah pokrenuti sveobuhvatnu procjenu učinka kako bi utvrdila načine i rokove za proširenje tog istog općeg pristupa za proizvode široke potrošnje na druge kemikalije, uključujući one koje utječu na imunosni, živčani ili dišni sustav i kemikalije toksične za određeni organ.

Proširenjem općeg pristupa osigurat će se dosljednija zaštita potrošača, ranjivih skupina i prirodnog okoliša te će istodobno omogućiti uporaba tih najštetnijih kemikalija ako se pokaže **nužnom za društvo**. Kriteriji za nužne uporabe tih kemikalija morat će se primjereno definirati kako bi se osigurala dosljedna primjena u cijelom zakonodavstvu EU-a, a posebno će se uzeti u obzir potrebe ostvarenja zelene i digitalne tranzicije.

ZAŠTITA OD NAJŠTETNIJIH KEMIKALIJA

Komisija će:

- proširiti opći pristup upravljanju rizikom kako bi se osiguralo da **proizvodi široke potrošnje**, među ostalim materijali koji dolaze u dodir s hranom, igračke, proizvodi za njegu djece, kozmetika, deterdženti, namještaj i tekstil, ne sadržavaju kemikalije koje uzrokuju **rak, genske mutacije, utječu na reproduktivni ili endokrini sustav ili koje su postojane i bioakumulativne**. Osim toga, odmah će pokrenuti sveobuhvatnu procjenu učinka kako bi utvrdila načine i rokove za proširenje tog istog općeg pristupa za proizvode široke potrošnje na druge štetne kemikalije, uključujući one koje utječu na **imunosni, živčani ili dišni sustav i kemikalije toksične za određeni organ**,
- u međuvremenu, dok se ne uspostavi opći pristup upravljanju rizikom, **davati prioritet svim prethodno navedenim tvarima kad je riječ o ograničenjima** za sve uporabe te će ih grupirati, a ne regulirati na pojedinačnoj osnovi,
- zajamčiti sigurnost djece⁴³ od opasnih kemikalija u **proizvodima za njegu djece i drugim proizvodima za djecu** (osim igračaka) kako bi se osigurala jednaka razina zaštite kao za igračke, i to obveznim pravnim zahtjevima iz Direktive o općoj sigurnosti proizvoda i ograničenjima iz Uredbe REACH,
- definirati **kriterije za nužne uporabe**⁴⁴ kako bi se osiguralo da najštetnije kemikalije budu dopuštene samo ako je njihova uporaba nužna za zdravlje i sigurnost ili je neophodna za funkcioniranje društva te ako ne postoje prihvatljive alternative s obzirom na okoliš i zdravlje. Ti će kriteriji usmjeravati primjenu nužnih uporaba u cjelokupnom relevantnom zakonodavstvu EU-a za opće i posebne procjene rizika,
- razinu zaštite koju na temelju Uredbe REACH imaju potrošači proširiti na **profesionalne korisnike**,
- povećati **zaštitu radnika** definiranjem, u okviru postupka donošenja budućeg strateškog okvira za zdravlje i sigurnost na radu, daljnjih prioriteta za rješavanje pitanja izloženosti radnika opasnim tvarima, među ostalim utvrđivanjem najštetnijih tvari za koje će Komisija nakon provedbe uobičajenog postupka savjetovanja u

⁴³ Pitanje prava djece na zdravlje razmotrit će se i u predstojećoj strategiji EU-a o pravima djeteta.

⁴⁴ Uzimajući u obzir definiciju nužnih uporaba iz [Montrealskog protokola o tvarima koje oštećuju ozonski sloj, koja je uvedena](#) kako bi se procijenilo je li uporaba određenih kemikalija zaista potrebna, pri čemu se priznaje da je područje primjene kemikalija obuhvaćenih regulatornim okvirom EU-a mnogo šire od posebnog područja primjene kemikalija obuhvaćenih Montrealskim protokolom.

području zdravlja i sigurnosti na radu predložiti ograničenja profesionalne izloženosti. Zaštitu radnika poboljšat će i tako što će predložiti smanjenje postojećih graničnih vrijednosti profesionalne izloženosti za olovo i azbest te odrediti obvezujuće granične vrijednosti za diizocianate.

Posebnu pozornost treba posvetiti izloženosti ljudi i okoliša **kemikalijama koje uzrokuju poremećaje endokrinog sustava**. Te se tvari sve više povezuju s bolestima koje napadaju hormonski sustav⁴⁵. Njihova je uporaba u porastu, što predstavlja ozbiljan rizik za ljudsko zdravlje i divlju faunu i floru te stvara gospodarski trošak za društvo. Budući da hormoni kontroliraju razvoj mozga i rast, izloženost endokrinim disruptorima tijekom razvoja fetusa i puberteta može izazvati nepovratne posljedice, od kojih se neke otkrivaju tek nakon mnogo godina⁴⁶. Iako se u nekim zakonodavnim aktima⁴⁷ mogu utvrditi endokrini disruptori, regulatorni sustav EU-a općenito je rascjepkan i ograničen te ga je potrebno konsolidirati i pojednostavniti kako bi se osiguralo pravodobno prepoznavanje endokrinih disruptora, a izloženost ljudi i okoliša svela na najmanju moguću mjeru. Zato je potrebno utvrditi preventivan opći pristup upravljanju rizikom u cijelom zakonodavstvu⁴⁸, osobito kako bi se izbjegla uporaba endokrinih disruptora u proizvodima široke potrošnje.

ENDOKRINI DISRUPTORI

Komisija će:

- po uzoru na postojeće kriterije iza pesticide i biocide predložiti uspostavu **pravno obvezujuće identifikacije opasnosti** od endokrinih disruptora na temelju definicije WHO-a te će je primjenjivati u cijelom zakonodavstvu,
- osigurati **zabranu endokrinih disruptora u proizvodima široke potrošnje** čim se oni utvrde, a njihova će uporaba biti dopuštena samo ako se dokaže da je nužna za društvo,
- povećati **zaštitu radnika** uvođenjem endokrinih disruptora kao kategorije posebno zabrinjavajućih tvari u okviru Uredbe REACH,
- preispitivanjem i jačanjem zahtjeva obavješćivanja u cijelom zakonodavstvu osigurati da se **nadležnim tijelima stave na raspolaganje informacije** koje su dostatne i primjerene za utvrđivanje endokrinih disruptora,
- ubrzati razvoj i primjenu **metoda za dobivanje informacija** o endokrinim disruptorima probirom i ispitivanjem tvari.

2.2.2. *Zaštita ljudi i okoliša od kombiniranih učinaka kemikalija*

Ljudi i drugi živi organizmi svakodnevno su izloženi **širokom rasponu kemikalija koje potječu iz različitih izvora**. Posljednjih godina ostvaren je znatan napredak u uklanjanju nekih nepoznanica o kombiniranom učinku tih kemikalija. Međutim, sigurnost kemikalija u

⁴⁵ Poremećaji povezani s endokrinim sustavom posebno utječu na funkcioniranje štitnjače, imunskog sustava, reproduktivnog sustava i cjelokupnog ljudskog metabolizma. SWD(2020) 249.

⁴⁶ Ganzleben, C. i Kazmierczak, A., [Leaving no one behind – understanding environmental inequality in Europe](#) (Nitko ne smije biti zapostavljen – razumijevanje ekološke neravnopravnosti u Europi), 2020.

⁴⁷ Uredba REACH, Uredba (EZ) br. 1107/2009 o stavljanju na tržište sredstava za zaštitu bilja i Uredba (EU) br. 528/2012 o stavljanju na raspolaganje na tržištu i uporabi biocidnih proizvoda.

⁴⁸ SWD(2020) 249.

EU-u obično se ocjenjuje evaluacijom pojedinih tvari ili u nekim slučajevima smjesa koje se namjerno dodaju za određene uporabe, a da se pritom ne uzima u obzir kombinirana izloženost brojnim kemikalijama iz različitih izvora i tijekom vremena⁴⁹. Kod ljudi se kombinirani učinci kemikalija mogu pojačati u zatvorenim okruženjima. U nekim se zakonodavnim aktima⁵⁰ zahtijeva procjena kumulativne izloženosti istoj kemikaliji iz različitih izvora. Općenito nedostaju izričiti zahtjevi za uzimanje u obzir učinka **nenamjernih smjesa**, koji trenutačno postoje za zaštitu radnika⁵¹. U zakonodavstvu o pesticidima i biocidima zahtijeva se uzimanje u obzir kumulativnih i sinergijskih učinaka⁵². Kada je riječ o pesticidima, postignut je napredak u razvoju ciljane metodologije, a rad će se ubrzati kako bi se postojeće odredbe mogle u potpunosti provesti⁵³.

Kako bi se na odgovarajući način riješio problem kombiniranog učinka kemijskih smjesa, potrebno je dosljedno utvrditi pravne zahtjeve kako bi se osiguralo da se rizici od istodobne izloženosti većem broju kemikalija učinkovito i sustavno uzimaju u obzir u svim područjima politika povezanim s kemikalijama. Budući da trenutačno nije realistično ni ekonomski izvedivo posebno procijeniti i regulirati gotovo beskonačan broj mogućih kombinacija kemikalija, nastaje znanstveni konsenzus da je **potrebno uzeti u obzir učinak kemijskih smjesa i općenito ga uključiti u procjene rizika kemikalija**⁵⁴. Istodobno bi se mogle dodatno razviti i istražiti ciljane metodologije za posebna područja politike.

KEMIJSKE SMJESE

Komisija će:

- procijeniti kako najbolje u Uredbu REACH uključiti **faktor(e) za procjenu smjesa** radi procjene kemijske sigurnosti tvari,
- uvesti ili pojačati odredbe kako bi se u obzir uzeli **kombinirani učinci u drugom relevantnom zakonodavstvu**, kao što je zakonodavstvo o vodi, prehrambenim aditivima, igračkama, materijalima koji dolaze u dodir s hranom, deterdžentima i kozmetičkim proizvodima,
- poboljšati procjenu **smjesa koje se koriste u proizvodnji duhana** i srodnih proizvoda, oslanjajući se na postojeće agencije EU-a kad je to moguće⁵⁵.

⁴⁹ SWD(2020) 248.

⁵⁰ Npr. zakonodavstvo o materijalima koji dolaze u dodir s hranom i zakonodavstvo o okolišu; SWD(2020) 248.

⁵¹ U Direktivi Vijeća 98/24/EZ o zaštiti zdravlja i sigurnosti radnika na radu od rizika povezanih s kemijskim sredstvima (SL L 131, 5.5.1998.) navodi se da je potrebna procjena rizika i upravljanje rizikom koji nastaje zbog kombinacije kemijskih sredstava.

⁵² SWD(2020) 248.

⁵³ To će se u početku provoditi na temelju Uredbe (EZ) br. 396/2005 o maksimalnim razinama ostataka pesticida, a u drugoj fazi u skladu s Uredbom o sredstvima za zaštitu bilja.

⁵⁴ SWD(2020) 248.

⁵⁵ Direktiva 2014/40/EU o usklađivanju zakona i drugih propisa država članica o proizvodnji, predavljanju i prodaji duhanskih i srodnih proizvoda, SL L 127, 29.4.2014.

2.2.3. Prema nultoj stopi onečišćenja kemikalijama u okolišu

Opasne kemikalije i njihova složena interakcija s drugim uzročnicima stresa povezani s okolišem mogu imati **dugoročan i znatan utjecaj** na kopneni i morski okoliš. Mogu pridonijeti smanjenju otpornosti ekosustava, što dovodi do brzog smanjenja populacija životinja i u konačnici do izumiranja⁵⁶ te utječe na zdravlje i dobrobit ljudi, među ostalim zbog moguće prisutnosti kontaminanata u prehrambenom lancu. Procjenjuje se da u EU-u postoji 2,8 milijuna potencijalno kontaminiranih lokacija, uglavnom uslijed odlaganja i obrade otpada, što predstavlja znatnu opasnost za okoliš u kopnenim i vodnim ekosustavima i utječe na produktivnost tla⁵⁷. U postojećem regulatornom i političkom okviru to se teško uspijeva uzeti u obzir i stoga je te okvire potrebno ojačati.

ONEČIŠĆENJE KEMIKALIJAMA U PRIRODNOM OKOLIŠU

Komisija će:

- predložiti nove razrede i kriterije opasnosti u Uredbi CLP kako bi se u potpunosti obuhvatila **toksičnost, postojanost, pokretljivost i bioakumulacija u okolišu**,
- uvesti **endokrine disruptore, postojane, pokretljive i otrovne tvari te vrlo postojane i vrlo pokretljive tvari** kao kategorije posebno zabrinjavajućih tvari,
- jačanjem zahtjeva u cijelom zakonodavstvu osigurati da informacije o tvarima koje se stavljaju na raspolaganje nadležnim tijelima omogućavaju sveobuhvatne **procjene rizika za okoliš**,
- u predstojećoj strategiji za farmaceutske proizvode za Europu razmotriti **utjecaj** proizvodnje i uporabe **farmaceutskih proizvoda** na okoliš⁵⁸,
- pružiti potporu istraživanju i razvoju **rješenja za dekontaminaciju** u kopnenom i vodenom okolišu,
- poboljšati regulaciju **kemijskih kontaminanata u hrani** kako bi se osigurala visoka razina zaštite zdravlja ljudi.

Perfluoralkilne i polifluoralkilne tvari (PFAS) zahtijevaju posebnu pozornost zbog velikog broja slučajeva kontaminacije tla i vode, uključujući vodu za piće⁵⁹, u EU-u i svijetu⁶⁰, broja ljudi pogođenih cijelim spektrom bolesti i povezanih društvenih i gospodarskih troškova⁶¹. Stoga Komisija predlaže sveobuhvatan skup mjera za **rješavanje problema uporabe PFAS-a i kontaminacije tim tvarima**. Cilj je, među ostalim, osigurati postupno ukidanje uporabe PFAS-a u EU-u, osim ako se dokaže da su te tvari nužne za društvo.

⁵⁶ COM(2019) 264.

⁵⁷ Europska komisija, *Status of local soil contamination in Europe* (Status lokalnog onečišćenja tla u Europi), 2018.

⁵⁸ I provesti daljnje mjere na temelju komunikacije „Strateški pristup Europske unije lijekovima u okolišu” COM(2019) 128.

⁵⁹ WHO, *Keeping our water clean: the case of water contamination in the Veneto Region*, (Održavanje čistoće vode: slučaj kontaminacije vode u regiji Veneto), Italija, 2017.

⁶⁰ Studija koju je financiralo Nordijsko vijeće ministara, *The Costs of Inaction. A socioeconomic analysis of environmental and health impacts linked to exposure to PFAS*, (Cijena nedjelovanja: Socioekonomska analiza utjecaja na okoliš i zdravlje povezanih s izloženošću PFAS-ima), 2019.

⁶¹ Troškovi povezani s izloženošću PFAS-ima u Europi procjenjuju se na 52–84 milijarde EUR godišnje; Ibid.

PFAS⁶²

Komisija će:

- zabraniti **sve PFAS-e** kao skupinu u **pjenama za gašenje požara** i za njihove **druge uporabe**; uporaba će biti dopuštena samo ako je nužna za društvo,
- riješiti problem PFAS-a **skupnim pristupom**, u skladu s relevantnim zakonodavstvom o vodi, održivim proizvodima, hrani, industrijskim emisijama i otpadu,
- riješiti problem **zabrinutosti koju PFAS-i izazivaju na globalnoj razini** u okviru relevantnih međunarodnih foruma⁶³ i u bilateralnim političkim dijalozima s trećim zemljama,
- uspostaviti pristup na razini EU-a i pružiti financijsku potporu u okviru istraživačkih i inovacijskih programa kako bi se utvrdile i razvile **inovativne metodologije za saniranje kontaminacije PFAS-ima** u okolišu i proizvodima,
- u okviru programa Obzor Europa osigurati financijska sredstva za istraživanje i inovacije sigurnih **inovativnih tvari koje će zamijeniti PFAS-e**.

2.3. Pojednostavnjenje i konsolidacija pravnog okvira

Regulatorni okvir EU-a za procjenu opasnosti i rizika te upravljanje kemikalijama **sveobuhvatan je i složen**. Zakonodavstvo EU-a o kemikalijama općenito donosi željene rezultate i svrsishodno je. Međutim, niz znatnih nedostataka sprečava ostvarenje njegova punog potencijala⁶⁴. Ako se ti nedostaci brzo ne otklone, taj će se okvir teško pravodobno i učinkovito nositi s trenutačnom i budućom proizvodnjom i uporabom kemikalija. Ključni je cilj ove strategije osigurati **pojednostavnjenje tog okvira te konsolidaciju i potpunu provedbu** EU-ovih pravila o kemikalijama.

2.3.1. Jedna procjena po tvari

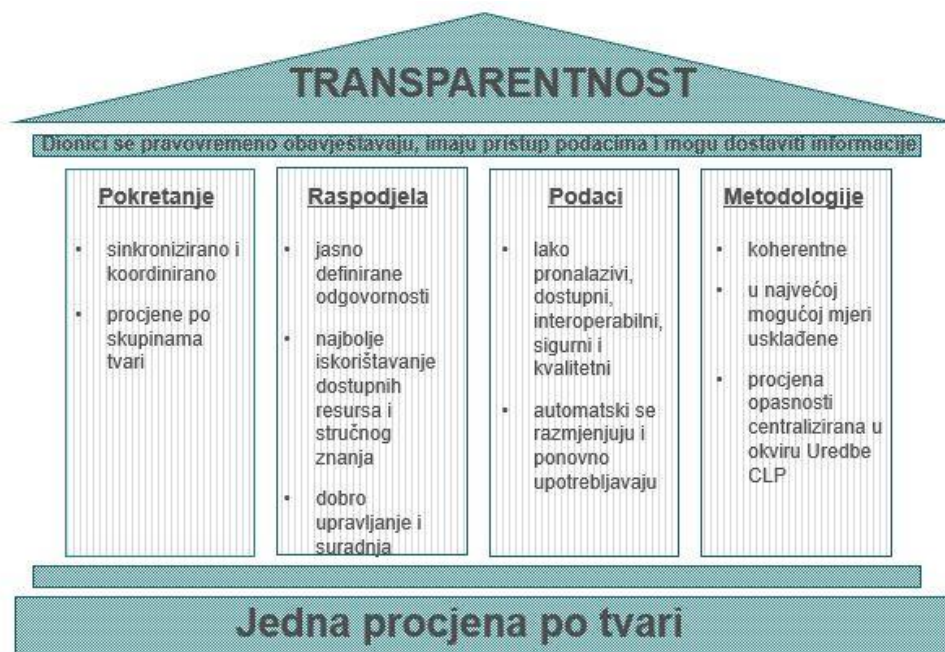
Složenost postupaka procjene poseban je izazov za nadležna tijela i dionike. Može dovesti do nedosljednosti, sporih postupaka, neučinkovitog korištenja resursa i nepotrebnog opterećenja.

Komisija će te postupke procjene nastojati **pojednostavniti i povećati njihovu transparentnost** kako bi smanjila opterećenje za sve dionike i omogućila brže, dosljednije i predvidljivije donošenje odluka. Tim će se procesom poduprijeti i postupni prelazak s pojedinačne procjene i reguliranja kemijskih tvari na njihovu regulaciju po skupinama.

⁶² Za više pojedinosti vidjeti dokument SWD(2020) 247.

⁶³ Stockholmska, Rotterdamska i Baselska konvencija i OECD.

⁶⁴ [COM\(2019\) 264](#).

Procjene kemijske sigurnosti pokreću razni subjekti na temelju različitih zakonodavnih akata i u različitim trenucima, a provode ih različite agencije EU-a⁶⁵, znanstveni odbori⁶⁶, stručne skupine ili službe Komisije. Dionici i šira javnost teško prate regulatorne postupke i odluke koje iz njih proizlaze. Pristupom „jedna procjena po tvari” osigurat će se da se **pokretanje i određivanje prioriteta** procjene sigurnosti provodi koordinirano, transparentno i što je više moguće sinkronizirano, uzimajući u obzir posebnosti svakog sektora. Kad se procjena predloži na temelju jednog zakonodavnog akta, u potpunosti se uzima u obzir planiranje u skladu s drugim zakonodavnim aktima kako bi se osiguralo koordinirano djelovanje. To bi se moglo najučinkovitije postići na temelju uspjeha „alata za koordinaciju javnih aktivnosti”, postojećeg mehanizma uspostavljenog u okviru uredbi REACH i CLP⁶⁷. Kako bi se izbjeglo udvostručenje posla, presudan će biti rani dogovor o definiciji problema, pri čemu se prednost daje procjeni po skupinama tvari sa strukturnim ili funkcionalnim sličnostima. Korištenje dostupnih resursa i stručnog znanja optimizira se jasnom **raspodjelom odgovornosti** i dobrom suradnjom među svim dionicima.

KOORDINACIJA I POJEDNOSTAVNJENJE MJERA U CJELOKUPNOM ZAKONODAVSTVU EU-a O KEMIKAJIJAMA

Komisija će:

- koristiti jedinstveni „alat za koordinaciju javnih aktivnosti” kako bi se osigurao ažurirani **pregled svih planiranih i tekućih inicijativa** nadležnih tijela u području

⁶⁵ Europska agencija za sigurnost hrane (EFSA), Europska agencija za kemikalije (ECHA), Europska agencija za lijekove (EMA) i Europska agencija za okoliš (EEA).

⁶⁶ Znanstveni odbor za zdravlje, okoliš i nove rizike ([SCHEER](#)), Znanstveni odbor za sigurnost potrošača ([SCCS](#)).

⁶⁷ ECHA, [alat za koordinaciju javnih aktivnosti](#).

kemikalija u cijelom zakonodavstvu,

- uspostaviti stručnu **radnu skupinu država članica, službi Komisije i agencija EU-a**⁶⁸ radi rasprave o inicijativama o procjeni opasnosti/rizika od kemikalija u cijelom zakonodavstvu o kemikalijama, uzimajući u obzir i posebnosti predmetnog sektora,
- uspostaviti Komisijin **koordinacijski mehanizam** za dogovaranje i sinkronizaciju, u mjeri u kojoj je to moguće, djelovanja u cijelom zakonodavstvu o kemikalijama u vezi s utvrđivanjem/razvrstavanjem opasnosti i procjenom rizika te će nadgledati proces prelaska na pristup „jedna procjena po tvari”,
- racionalizirati korištenje stručnog znanja i resursa tako što će predložiti da se **tehnički i znanstveni rad** u području kemikalija u skladu s relevantnim zakonodavnim aktima preraspodijeli europskim agencijama, uključujući rad SCHEER-a i SCCS-a⁶⁹,
- iznijeti prijedlog za bolje **upravljanje Europskom agencijom za kemikalije** i veću održivost njezina modela financiranja,
- reformirati postupke **autorizacije i ograničavanja u skladu s Uredbom REACH** na temelju glavnih saznanja prikupljenih njezinom provedbom u praksi⁷⁰.

Radi dosljednosti regulatornih ishoda, u zakonodavstvu EU-a o kemikalijama mora se koristiti **koherentna terminologija**, posebno za definiranje kemikalija (npr. nanomaterijali). Evaluacije politika pokazuju i da zainteresirane strane nisu uvijek svjesne toga koje su informacije dostupne te da su prava ponovnog korištenja ponekad previše restriktivna. Ističu i niz nedostataka u pogledu interoperabilnosti i dostupnosti **podataka o kemikalijama**⁷¹. Osim toga, u regulatornim procjenama sigurnosti primjenjuju se **različite metodologije**, što može dovesti do nedosljednosti ishoda, a **akademske studije** nisu dovoljno iskorištene. Na pokretanje i provedbu procjena i korištenje podataka primjenjuju se i različita **pravila o transparentnosti**.

Pristupom „jedna procjena po tvari” nastoje se osigurati dosljednije i u najvećoj mogućoj mjeri usklađene metodologije. Na taj se način nastoji ukloniti tehničke ili administrativne prepreke u pristupu podacima, u skladu s načelima da bi podaci trebali biti **lako pronalazivi, interoperabilni, sigurni, razmjenjivi i automatski ponovno iskorišteni**⁷². Kako bi se osigurala interoperabilnost, podaci će biti dostupni u odgovarajućim formatima i s pomoću odgovarajućih alata, npr. IUCLID⁷³ i IPCHEM⁷⁴. Pristupom „jedna procjena po tvari” također će se izgraditi veće povjerenje u znanstvenu utemeljenost EU-ovih postupka odlučivanja o kemikalijama, nadovezujući se na važne mjere povezane s transparentnošću u sektoru sigurnosti hrane u EU-u⁷⁵.

⁶⁸ EFSA, ECHA, EMA i EEA.

⁶⁹ Znanstveni odbor za zdravlje, okoliš i nove rizike i Znanstveni odbor za sigurnost potrošača.

⁷⁰ Pregled Uredbe REACH, [COM\(2018\) 0116](#).

⁷¹ [COM\(2019\) 264](#).

⁷² U skladu s [Europskom podatkovnom strategijom](#).

⁷³ ECHA, [IUCLID](#).

⁷⁴ Europska komisija, [IPCHEM](#).

⁷⁵ Osobito kad je riječ o obveznom obavješćivanju o naručenim studijama i dostupnosti svih znanstvenih podataka i informacija, kako je definirano u cilju transparentnosti EU-ove procjene rizika u prehrambenom lancu. Vidjeti Uredbu (EU) 2019/1381 o transparentnosti i održivosti procjene rizika EU-a u prehrambenom lancu, SL L 231, 6.9.2019.

METODOLOGIJE I PODACI

Komisija će:

- osigurati da Uredba CLP bude **okosnica za razvrstavanje prema opasnosti**, što će Komisiji omogućiti pokretanje usklađenih razvrstavanja⁷⁶,
- preispitati **definiciju nanomaterijala**⁷⁷ i osigurati njezinu dosljednu primjenu u cijelom zakonodavstvu s pomoću pravno obvezujućih mehanizama,
- uspostaviti **zajedničku platformu za otvorene podatke** o kemikalijama⁷⁸ kako bi se olakšala razmjena, pristup i ponovno korištenje informacija o kemikalijama iz svih izvora,
- među procjeniteljima rizika i osobama koje upravljaju rizikom u EU-u promicati ponovno korištenje i usklađivanje **graničnih vrijednosti utemeljenih na zdravlju ljudi i okoliša**⁷⁹, s pomoću centraliziranog i prilagođenog repozitorija EU-a,
- uspostaviti alate i prakse kako bi se osiguralo da relevantni **akademski podaci** budu lako i brzo dostupni za procjenu sigurnosti te da budu primjereni za regulatorne svrhe,
- ako su potrebne dodatne informacije, tijelima EU-a i nacionalnim tijelima omogućiti da zatraže **ispitivanje i praćenje tvari** kao dio regulatornog okvira⁸⁰,
- ukloniti **zakonodavne prepreke za ponovno korištenje podataka** i dodatno **pojednostavniti protok podataka o kemikalijama** između EU-a i nacionalnih tijela,
- proširiti načelo **otvorenih podataka** i relevantna **načela transparentnosti** iz sektora sigurnosti hrane u EU-u na druge dijelove zakonodavstva o kemikalijama.

2.3.2. Pristup nulte tolerancije prema neusklađenosti

Sve kemikalije, materijali i proizvodi proizvedeni u EU-u ili stavljeni na europsko tržište moraju u potpunosti ispunjavati zahtjeve EU-a o informiranju, sigurnosti i zaštiti okoliša. Unatoč tome, trenutačno gotovo 30 % upozorenja o **opasnim proizvodima na tržištu** uključuje rizike zbog kemikalija, pri čemu gotovo 90 % tih proizvoda dolazi iz zemalja izvan EU-a⁸¹, a poseban su problem **uvezeni proizvodi** i **internetska prodaja**. Isto tako, samo je trećina registracijskih dosjea kemijskih tvari registriranih u industriji u skladu s Uredbom

⁷⁶ Konkretno, dodavanjem endokrinih disruptora, postojanih, bioakumulativnih i otrovnih tvari (PBT) te vrlo postojanih i vrlo bioakumulativnih (vPvB) tvari kao i procjenom potrebe za posebnim kriterijima u pogledu imunotoksičnosti i neurotoksičnosti, koje su trenutačno obuhvaćene krajnjim točkama opasnosti „specifična toksičnost za ciljane organe” i „reproduktivna toksičnost”, te će ih prema potrebi izmijeniti.

⁷⁷ Kako je navedeno u Preporuci Komisije 2011/696/EU o definiciji nanomaterijala, SL L 275, 20.10.2011.

⁷⁸ Kao dio podatkovnog prostora za europski zeleni plan najavljenog u [Europskoj podatkovnoj strategiji](#).

⁷⁹ Npr. predviđene koncentracije bez učinka (PNEC), izvedene razine izloženosti bez učinka (DNEL), granične vrijednosti profesionalne izloženosti utemeljene na zdravlju, standardi kvalitete vode, najveći ukupni dnevni unos itd.

⁸⁰ Na temelju postojećih praksi, kao što su evaluacija tvari iz Uredbe REACH, popisi za praćenje iz Okvirne direktive o vodama i Direktive o podzemnim vodama, okvirno istraživanje o korištenju i pokrovu zemljišta, HBM4EU i predloženo europsko partnerstvo za procjenu rizika.

⁸¹ Podaci preuzeti iz EU-ova sustava uzbunjivanja [Safety Gate/Rapex](#).

REACH u potpunosti usklađena sa zahtjevima obavješćivanja⁸². Hitno je potrebno pojačati provedbu i izvršenje zakonodavstva o kemikalijama kako bi se osiguralo da proizvodnja, stavljanje na tržište te ispuštanje i odlaganje kemikalija budu usklađeni s propisima.

Provedbom nove Uredbe o nadzoru tržišta⁸³ i budućim mjerama za jačanje carinske unije EU-a poboljšat će se provedba i na jedinstvenom tržištu i na vanjskim granicama EU-a. Komisija razmatra mogućnost uvođenja dodatnih mjera kako bi se poboljšala provedba Uredbe REACH na **granicama EU-a**⁸⁴ i promicala suradnja s **platformama internetskih tržišta**⁸⁵.

Nadalje, zbog razlika u nacionalnim kapacitetima i resursima provedba zakonodavstva EU-a o kemikalijama nije jednako djelotvorna u cijelom EU-u. Države članice moraju povećati svoje **provedbene kapacitete** na razinu na kojoj mogu biti djelotvorne kako bi se iskoristile prednosti alata EU-a za brzo informiranje i upozoravanje⁸⁶ i bolje iskoristavali **digitalni alati** za brže djelovanje i optimizaciju resursa, uključujući tijela za nadzor tržišta. Forum za razmjenu informacija o provedbi Europske agencije za kemikalije⁸⁷ pokazao se učinkovitim za poboljšanje usklađenosti provedbe te će proširiti suradnju s postojećim **provedbenim mrežama**⁸⁸ i tijelima⁸⁹ kako bi se izbjeglo udvostručavanje mjera i povećala učinkovitost.

Trenutačne aktivnosti usmjerene su na poboljšanje usklađenosti s propisima o okolišu koji se odnose na kemikalije⁹⁰. Dobar je primjer **Forum za usklađivanje s propisima o okolišu i upravljanje okolišem**⁹¹, koji okuplja tijela država članica nadležna za kemikalije i mreže za provedbu propisa o okolišu⁹². Na temelju predstojećeg **akcijskog plana za nultu stopu onečišćenja** pokrenut će se daljnje konkretne mjere za kontrolu kemijskog onečišćenja.

Važne će biti i mjere za **osnaživanje potrošača i organizacija za zaštitu potrošača** jer je njihovo ponašanje važan pokretač industrijskih promjena i osiguravanja usklađenosti sa zakonodavstvom. To će se postići provedbom **pravila o zaštiti potrošača**⁹³.

⁸² Europska komisija zaključila je u preispitivanju Uredbe REACH da je neusklađenost registracijskih dosjea glavna prepreka napretku. Agencija ECHA i Komisija u međuvremenu su izradile [zajednički akcijski plan](#) za jačanje provjera usklađenosti svih registracijskih dosjea.

⁸³ Uredba (EU) 2019/1020 o nadzoru tržišta i sukladnosti proizvoda, koja će se početi primjenjivati u srpnju 2021., SL L 169, 25.6.2019.

⁸⁴ U tijeku je izrada studije o tome kako integrirati zahtjeve iz Uredbe REACH u carinske postupke. Nakon toga slijedi procjena učinka kako bi se utvrdile daljnje opcije.

⁸⁵ Niz internetskih platformi potpisao je [jamstvo sigurnosti proizvoda](#), na temelju kojeg sa svojih stranica moraju ukloniti sve proizvode prijavljene u sustav Safety Gate/RAPEX.

⁸⁶ RAPEX i RASFF alati su koji informiraju potrošače i nadležna tijela država članica o rizičnim proizvodima; [Safety gate for consumers](#) (Safety Gate za potrošače).

⁸⁷ [Forum za razmjenu informacija o provedbi \(Forum\)](#) mreža je tijela odgovornih za provedbu Uredbe REACH, Uredbe CLP, Uredbe o prethodno informiranom pristanku („Uredba PIC”), Uredbe o postojanim organskim onečišćujućim tvarima („Uredba POP”) i Uredbe o biocidnim proizvodima.

⁸⁸ Npr. SLIC (sigurnost i zdravlje na radu), PARCS (carina), IMPEL (otpad i industrijske emisije).

⁸⁹ Tj. tijela za nadzor tržišta koja se bave zakonodavstvom o kemikalijama koje obuhvaća registraciju, evaluaciju, autorizaciju i ograničavanje kemikalija (REACH), kozmetiku, biocidne proizvode te carinska tijela, tijela za zaštitu potrošača i agencije kao što je ECHA.

⁹⁰ Na primjer, zakonodavstvo o otpadu i industrijskim emisijama.

⁹¹ Europska komisija, [Forum za usklađivanje s propisima o okolišu i upravljanje okolišem](#).

⁹² IMPEL (inspektori), EnviCrimeNet (policija), ENPE (državni odvjetnici) i EUFJE (suci).

⁹³ Mehanizam za udružne tužbe mogao bi se upotrijebiti za kolektivno sankcioniranje povreda pravnih instrumenata EU-a, COM(2018) 0184 final.

NULTA TOLERANCIJA NEUSKLAĐENOSTI S PROPISIMA

Komisija će:

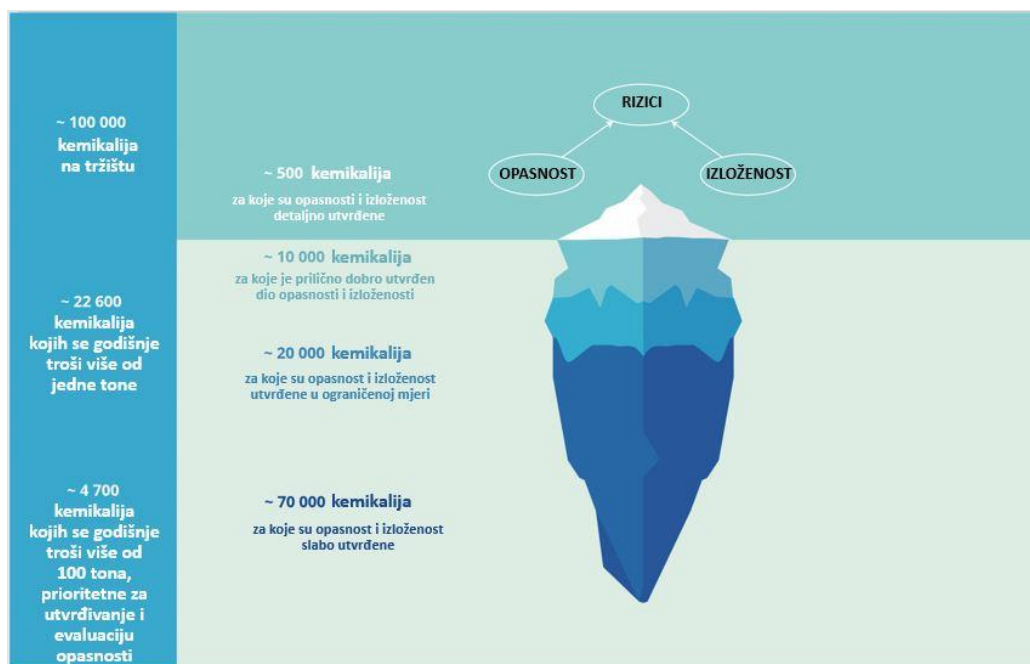
- postrožiti primjenu načela „bez podataka nema tržišta” i „onečišćivač plaća” iz Uredbe REACH, primjerice tako što će zahtijevati **usklađenost svih registracijskih dosjea s propisima** i ukidanje registracijskih brojeva u slučaju neusklađenosti,
- predložiti da joj se povjeri zadaća da prema potrebi provodi **revizije u državama članicama** kako bi se osigurala usklađenost i provedba zakonodavstva o kemikalijama, posebno Uredbe REACH, i primjena odgovarajućih postupaka zbog povrede,
- usmjeriti se na poznata **područja u kojima je prisutan veliki rizik od neusklađenosti**, posebno prodaju na internetu, uvezene proizvode, klasifikaciju i označivanje proizvoda te ograničenja,
- proširiti područje djelovanja Europskog ureda za borbu protiv prijevara u pogledu **koordinacije i istraga** kako bi se riješio problem prometa nezakonitih kemijskih proizvodima u EU-u⁹⁴,
- poticati države članice da daju prednost **integriranoj provedbi** provjerama na temelju više propisa,
- osigurati **usklađen odgovor na razini EU-a i koordiniranu razmjenu informacija** o provedbi zakonodavstva o kemikalijama većom uporabom relevantnih informatičkih platformi Komisije,
- istražiti mogućnost **primjene digitalnih alata** radi potpore tijelima za nadzor tržišta i carinskim tijelima te za poboljšanje usklađenosti proizvoda koji sadržavaju kemikalije, a prodaju se europskim potrošačima putem interneta,
- poticati države članice da upotrijebe Mehanizam za oporavak i otpornost za ulaganja u **jačanje infrastrukture za nadzor tržišta** i digitalizaciju,
- utvrditi, u skladu s Uredbom o nadzoru tržišta⁹⁵, **jedinstvene uvjete i učestalost provjera** za određene proizvode ako se kontinuirano utvrđuju određeni rizici ili ozbiljne povrede primjenjivog zakonodavstva Unije o usklađivanju.

2.4. Sveobuhvatna baza znanja o kemikalijama

Dobro upravljanje kemikalijama u Europi ovisi o sposobnosti EU-a i njegovih država članica da **donose odluke na temelju najnovijih, provjerenih i relevantnih spoznaja**. EU je tijekom nekoliko desetljeća razvio vrhunsko znanje o svojstvima i rizicima kemikalija, među ostalim zahvaljujući radu svojih znanstvenih tijela; ta se baza znanja upotrebljava i u drugim dijelovima svijeta. Ipak, nadležnim tijelima potrebna su još mnoga saznanja o intrinzičnim svojstvima velike većine kemikalija, uključujući polimere i kemikalije koji se ne proizvode u velikim količinama. Nije cjelovito ni znanje o primjenama i izloženosti, posebno zato što ovisi o tome da industrija pruža točne informacije. To je dodatno otežano već i zbog samog broja kemikalija na tržištu, a očekivani porast proizvodnje i uporabe kemikalija u budućnosti može dodatno povećati broj nepoznanica kad je riječ o kemijskim rizicima.

⁹⁴ Po uzoru na pravila o uzajamnoj administrativnoj pomoći u carinskim pitanjima.

⁹⁵ Uredba (EU) 2019/1020 o nadzoru tržišta i sukladnosti proizvoda.

Slika: EEA, *Nepoznanice u području kemijskih rizika*⁹⁶

2.4.1. Bolja dostupnost podataka o kemikalijama

EU-u još nema **sveobuhvatnu bazu podataka o svim tvarima** koje se stavljaju na tržište i o njihovu ukupnom ekološkom otisku, uključujući njihov utjecaj na klimu, što otežava pravilno upravljanje kemikalijama i proizvodima te onemogućuje potpunu procjenu održivosti. Konkretno, na **polimere**, koji su osnovne sastavnice plastike, ne primjenjuje se registracija iz Uredbe REACH. Nadalje, informacije propisane Uredbom REACH za tvari **malih i srednjih količina** ne omogućuju potpunu identifikaciju tvari s kritičnim opasnim svojstvima. Za uspješnu borbu protiv bolesti kao što je rak nužno je postrožiti zahtjeve obavješćivanja o karcinogenosti tvari i drugim kritičnim opasnostima na svim razinama proizvodnje⁹⁷. Osim toga, potrebno je poboljšati učinkovitost i djelotvornost postupaka evaluacije iz Uredbe REACH⁹⁸.

ZAHTJEVI OBAVJEŠĆIVANJA

Komisija će:

- predložiti da se obveza registracije u skladu s Uredbom REACH proširi na određene zabrinjavajuće **polimere**,
- procijeniti kako najbolje uvesti zahtjeve obavješćivanja iz Uredbe REACH o ukupnom **ekološkom otisku** kemikalija, uključujući emisije stakleničkih plinova,
- izmijeniti zahtjeve obavješćivanja iz Uredbe REACH kako bi se omogućila učinkovita **identifikacija tvari s kritičnim opasnim svojstvima**, uključujući učinke na živčani i imunski sustav,
- izmijeniti zahtjeve obavješćivanja iz Uredbe REACH kako bi se omogućila

⁹⁶ EEA, *The European Environment – State and outlook report* (Europski okoliš – izvješće o stanju i izgledima), 2020.

⁹⁷ Pregled Uredbe REACH, [COM\(2018\) 0116](#)

⁹⁸ Ibid.

identifikacija svih karcinogenih tvari proizvedenih ili uvezenih u EU, neovisno o količini.

2.4.2. Veća povezanost kemije i politike

Uloženi su znatni naponi kako bi se poboljšalo **znanstveno razumijevanje utjecaja kemikalija** na zdravlje i okoliš⁹⁹. Praćenje prisutnosti kemikalija u ljudskom tijelu i ekosustavima važno je za bolje razumijevanje njihova utjecaja te bi ga trebalo dodatno promicati, među ostalim kako bi se razumjela povezanost kemikalija i spola¹⁰⁰. U suradnji s državama članicama, Komisija će putem budućeg okvirnog programa za istraživanje i inovacije **nastaviti promicati istraživanje i praćenje, odnosno biomonitoring** kako bi razumjela i spriječila rizike povezane s kemikalijama te potaknula **inovacije u procjeni kemijskog rizika i regulatornoj znanosti**.

Unatoč čvrstoj politici EU-a u pogledu **zaštite životinja koje se koriste u znanstvene svrhe**, koja je donesena prije 10 godina i čiji je krajnji cilj u potpunosti zaustaviti ispitivanja na životinjama, životinje se i dalje moraju sustavno koristiti za ispitivanja u području kemikalija¹⁰¹. Potrebne su inovacije u **ispitivanju sigurnosti i procjeni kemijskog rizika** kako bi se smanjila ovisnost o ispitivanjima na životinjama te unaprijedila kvaliteta, učinkovitost i brzina procjena kemijskih opasnosti i rizika.

POVEZANOST ZNANOSTI I POLITIKE

Komisija će:

- uspostaviti i ažurirati **program istraživanja i inovacija za kemikalije** pod vodstvom koordinacijske skupine na razini EU-a, kojim bi se promicalo i uključivanje rezultata istraživanja u propise,
- poticati multidisciplinarna istraživanja i digitalne inovacije radi **unapređenja alata, metoda i modela te kapaciteta za analizu podataka**¹⁰² i radi odmaka od ispitivanja na životinjama,
- osigurati financijsku potporu **kapacitetima za praćenje, odnosno biomonitoring ljudi i okoliša na razini EU-a**, kojom će se dopuniti inicijative za praćenje ekosustava¹⁰³,
- razviti **sustav ranog upozoravanja i djelovanja EU-a za kemikalije**¹⁰⁴ kako bi se politikama EU-a odgovorilo na nove kemijske rizike čim se utvrde praćenjem i istraživanjem,
- razviti **okvir pokazatelja** za praćenje pokretača i utjecaja kemijskog onečišćenja te za mjerenje djelotvornosti zakonodavstva o kemikalijama¹⁰⁵.

⁹⁹ Komisija je od 2000. osigurala sredstva u iznosu od više od 800 milijuna EUR za projekte za istraživanje kemijskih opasnosti i rizika.

¹⁰⁰ Tvoreci politika počinju shvaćati ulogu dobrog upravljanja kemikalijama u socioekonomskom razvoju, no postoje i znatne poveznice između spola i kemikalija, iako zasad nema dovoljno podataka razvrstanih po spolu. UNDP, [Chemicals and Gender](#) (Kemikalije i spol), 2015.

¹⁰¹ Direktiva 2010/63/EU U EU-u je 2017. provedeno više od 230 000 ispitivanja na životinjama kako bi se ispunili zahtjevi iz zakonodavstva o kemikalijama, [SWD\(2020\) 10](#)

¹⁰² Npr. prediktivna toksikologija ili virtualne ljudske platforme

¹⁰³ Npr. inicijative za praćenje na temelju zakonodavstva EU-a o okolišu i programi praćenja kao što su [LUCAS](#), EMBAL, predstojeći Opservatorij EU-a za tlo i praćenje oprašivača u EU-u.

¹⁰⁴ U vezi s inicijativama koje su u tijeku, kao što je sustav RAPEX/Safety Gate.

2.5. Pružanje modela za dobro upravljanje kemikalijama na globalnoj razini

Proizvodnja, uporaba i trgovina kemikalijama u porastu su u svim dijelovima svijeta. Svjetski promet kemikalijama iznosio je 3 347 milijardi EUR u 2018.¹⁰⁶, a očekuje se da će se do 2030. proizvodnja udvostručiti. Jačaju i sektori u kojima se koriste velike količine kemikalija, kao što su građevinarstvo, automobilska industrija i elektronika, zbog čega se povećava potražnja za kemikalijama i otvaraju mogućnosti, ali i rizici¹⁰⁷. Iako se doprinos kemijskog onečišćenja globalnom teretu bolesti i dalje podcjenjuje¹⁰⁸, uviđamo da ono ugrožava pravo na dostojanstven život, posebno kad je riječ o djeci¹⁰⁹ i zemljama s niskim i srednjim dohotkom¹¹⁰.

Međunarodna se zajednica 2015. ponovno obvezala na postizanje cilja dobrog globalnog upravljanja kemikalijama do 2020.¹¹¹, što je i važan objedinjujući element napora za postizanje većine drugih **ciljeva održivog razvoja**. Premda je mnogo toga postignuto na svim razinama, napredak je i dalje spor i nedovoljan te ta globalna obveza nije ispunjena¹¹². **Potrebno je stvoriti istinski osjećaj hitnosti**. Europska unija može i mora imati vodeću ulogu u promicanju visokih standarda u svijetu.

2.5.1. Jači međunarodni standardi

Već su uvedeni razni međunarodni, regionalni i nacionalni instrumenti i odgovori za dobro gospodarenje kemikalijama i otpadom. No globalno **upravljanje i dalje je iznimno fragmentirano**, a standardi i razina usklađenosti znatno se razlikuju među zemljama. Na primjer, 2018. više od 120 zemalja nije bilo provelo Globalno usklađeni sustav razvrstavanja i označivanja kemikalija¹¹³. Ta fragmentacija umanjuje ukupni učinak i djelotvornost postojećih organizacija, programa i inicijativa.

Globalni strateški ciljevi potrebni su za **ambiciozan međunarodni okvir** kojim se rješava problem trenutačne rascjepkanosti te potiče na usklađivanje politika i djelovanje svih relevantnih međunarodnih organizacija¹¹⁴, vlada i dionika, uključujući industriju. Obnovljeni **strateški pristup međunarodnom upravljanju kemikalijama** važan je multilateralni sporazum koji će omogućiti potpuno rješavanje pitanja dobrog upravljanja kemikalijama

¹⁰⁵ Nadovezujući se na postojeće inicijative i pokazatelje, to će biti dio šireg okvira za praćenje i predviđanje nulte stope onečišćenja, u kontekstu predstojećeg 8. programa djelovanja za okoliš, a koristit će se i za [Pregled provedbe propisa u području okoliša](#).

¹⁰⁶ CEFIC, [Facts and Figures Report](#) (Izvešće o činjenicama i brojkama), 2020.

¹⁰⁷ UNEP, [Global Chemicals Outlook II](#) (Globalni izgledi u području kemikalija II.), 2019.

¹⁰⁸ [The Lancet Commission on health and pollution](#) (Povjerenstvo Lanceta za zdravlje i onečišćenje), 2017.

¹⁰⁹ Odbor za ljudska prava, opći komentar br. 36 o pravu na život, 2018.

¹¹⁰ UNEP, [Global Chemicals Outlook II](#) (Globalni izgledi u području kemikalija II.), 2019.

¹¹¹ Pozivajući se na cilj strateškog pristupa međunarodnom upravljanju kemikalijama (SAICM) iz 2006., u cilju 12.4 Programa UN-a za održivi razvoj do 2030. navodi se: „Do 2020. uspostaviti ekološki prihvatljivo upravljanje kemikalijama i svim otpadom tijekom njihova vijeka trajanja u skladu s dogovorenim međunarodnim okvirom te znatno smanjiti njihovo ispuštanje u zrak, vodu i tlo kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri smanjio njihov nepovoljni utjecaj na okoliš i zdravlje ljudi.”

¹¹² UNEP, [Global Chemicals Outlook II](#) (Globalni izgledi u području kemikalija II.), 2019.

¹¹³ Ibid.

¹¹⁴ Npr. UNEP, WHO, ILO, UNIDO, Svjetska banka, OECD, SAICM, MEA.

tijekom njihova životnog ciklusa. Kao što je pri oblikovanju pravila EU-a važno primjenjivati relevantne međunarodne standarde, smjernice i metodologije, osim ako su neučinkoviti ili neprimjereni, važno je i u programe rada svih relevantnih međunarodnih organizacija **redovito uključivati** pitanje dobrog gospodarenja kemikalijama i otpadom¹¹⁵. To će EU-u omogućiti da u skladu sa svojim međunarodnim obvezama promiče dosljedne politike i mjere u okviru Programa UN-a za održivi razvoj do 2030.

VODEĆA ULOGA NA MEĐUNARODNOJ RAZINI

Europska unija će:

- snažnije se **zalagati na međunarodnoj razini** za ostvarenje ciljeva Programa za održivi razvoj do 2030. u pogledu dobrog upravljanja kemikalijama tako što će preuzeti vodeću ulogu i promicati provedbu **postojećih međunarodnih instrumenata**¹¹⁶ i primjenu standarda EU-a na svjetskoj razini,
- raditi na donošenju **globalnih strateških ciljeva i ciljnih vrijednosti** za dobro gospodarenje kemikalijama i otpadom nakon 2020. uz primjenu pristupa životnog ciklusa na kemikalije, u skladu s globalnim ciljevima bioraznolikosti nakon 2020.,
- zajedno s industrijom promicati provedbu Globalno usklađenog sustava razvrstavanja i označivanja kemikalija (UN GHS) kao sredstva za **identifikaciju kemijskih opasnosti** te obavješćivanje subjekata, radnika i potrošača o njima,
- predložiti da se u sustavu UN GHS uvedu, prilagode ili pojase **kriteriji/razredi opasnosti**¹¹⁷,
- promicati razvoj **zajedničkih standarda i inovativnih alata za procjenu rizika** na međunarodnoj razini, posebno u suradnji s OECD-om, te njihovu primjenu u međunarodnim okvirima, među ostalim kako bi se dodatno odmaknulo od ispitivanja na životinjama.

2.5.2. Promicanje standarda sigurnosti i održivosti izvan EU-a

Iako se procjenjuje da će se **globalna proizvodnja kemikalija** udvostručiti do 2030., očekuje se da će se procijenjeni globalni udio kemijske industrije EU-a smanjiti na oko 10,7 %¹¹⁸. Velik dio očekivanog porasta proizvodnje kemikalija odnosi se na zemlje u razvoju i gospodarstva u tranziciji. Zahvaljujući zakonodavstvu EU-a o kemikalijama **EU je postao predvodnik** u zdravstvenim i ekološkim standardima u upravljanju kemikalijama, a cilj je ove strategije da to postane i u proizvodnji i uporabi održivih kemikalija. EU mora iskoristiti svoj utjecaj u svijetu kako bi globalno promicao pristup „predviđeno da bude sigurno i održivo”, ujednačio uvjete tržišnog natjecanja i povećao tržišni udio poduzeća koja proizvode i upotrebljavaju sigurne i održive kemikalije.

Potrebna je i bliža međunarodna suradnja i koordinacija. Komisija se obvezala pružiti potporu **kapacitetima partnerskih zemalja** za ispunjavanje međunarodnih obveza na

¹¹⁵ Posebno organizacije sudionice Međuorganizacijskog programa za dobro upravljanje kemikalijama (IOMC).

¹¹⁶ Posebno Stockholmske, Rotterdamske i Minamatske konvencije.

¹¹⁷ Uvođenje novih kriterija/razreda opasnosti za PBT/vPvB, kopnenu toksičnost, endokrine disruptore, postojanost i pokretljivost, prilagođavanje postojećih kriterija na temelju znanstvenih spoznaja i napretka, među ostalim kako bi se uzele u obzir alternativne metode i pojasnili kriteriji za mutageni učinak na zametne stanice.

¹¹⁸ CEFIC, [Facts and Figures Report](#) (Izvešće o činjenicama i brojkama), 2020.

temelju međunarodnih instrumenata povezanih s kemikalijama te za donošenje i provedbu **visokih ekoloških, zdravstvenih i socijalnih standarda**. EU će u okviru vanjskog djelovanja promicati dobro upravljanje kemikalijama tijekom njihova životnog ciklusa i prelazak na netoksično i kružno gospodarstvo, što su ključni objedinjujući elementi održivog razvoja, uzimajući u obzir usklađenost razvojnih politika.

Naposljetku, razmjena **baze znanja** EU-a važna je za potporu zemljama u razvoju, ali i za uzajamno prihvaćanje podataka među članicama OECD-a i drugim relevantnim zemljama. Tako će se izbjeći dvostruki posao, uštedjeti resursi i poduprijeti međunarodni standardi. Postojeća baza znanja i **iskustvo agencija EU-a**, u okviru njihovih ovlasti i resursa, također će se iskoristiti za ciljeve međunarodne politike i vodstva EU-a.

SURADNJA S TREĆIM ZEMLJAMA

Europska unija će:

- promicati dobro upravljanje kemikalijama putem međunarodne suradnje i partnerstava na **bilateralnim, regionalnim i multilateralnim forumima**, među ostalim suradnjom s Afrikom¹¹⁹ te sa susjedima i drugim partnerima kako bi se pružila potpora njihovim kapacitetima za razboritu procjenu i upravljanje kemikalijama,
- služiti kao primjer i u skladu s međunarodnim obvezama osigurati da se **opasne kemikalije zabranjene u Europskoj uniji ne proizvode za izvoz**, među ostalim i prema potrebi, izmjenom relevantnog zakonodavstva,
- promicati **dubinsku analizu** za proizvodnju i uporabu kemikalija u okviru predstojeće inicijative za održivo korporativno upravljanje.

3. ZAKLJUČCI

Ova je strategija prilika da se **društvena vrijednost kemikalija** uskladi s **granicama ljudskog zdravlja i planeta** te da se **industriji pruži potpora** za proizvodnju sigurnih i održivih kemikalija. Prilika je to i za odgovor na legitimne težnje građana EU-a za visokom razinom zaštite od opasnih kemikalija te za promicanje industrije EU-a kao globalnog predvodnika u proizvodnji i uporabi sigurnih i održivih kemikalija.

Ova je strategija nužan prvi korak prema ostvarenju **cilja nulte stope onečišćenja** u Europi i povezanih ciljeva definiranih u strategiji za bioraznolikost i strategiji „od polja do stola”; njome se postavljaju temelji za predstojeći akcijski plan za nultu stopu onečišćenja i pridonosi uspjehu europskog plana za borbu protiv raka. Strategija je i nadopuna europskoj industrijskoj strategiji¹²⁰, europskom planu oporavka¹²¹, akcijskom planu za kružno gospodarstvo te drugim strategijama i inicijativama u okviru europskog zelenog plana, kao što su strategija za farmaceutske proizvode, strategija za vodik i inicijativa za baterije.

Nove zakonodavne inicijative najavljene u ovoj strategiji temeljit će se na Komisijinim instrumentima za bolju regulativu. Pravni prijedlozi, među ostalim o tome kako što ciljanije

¹¹⁹ Put prema sveobuhvatnoj strategiji s Afrikom, JOIN(2020) 4.

¹²⁰ [COM\(2020\) 102](#)

¹²¹ [COM\(2020\) 456](#)

revidirati Uredbu REACH za potrebe postizanja ciljeva ove Strategije, donosit će se na temelju javnih savjetovanja i biti predmet sveobuhvatnih procjena učinaka, uključujući analize učinaka na mala i srednja poduzeća (MSP) i poticanja ili otežavanja inovacija.

Komisija poziva Europski parlament i Vijeće da podrže ovu strategiju i pridonese njezinoj provedbi. Komisija će na koordiniran način komunicirati s građanima i dionicima kako bi ih potaknula na aktivno sudjelovanje.